

Säveltäjä/sanoittaja

Olen usein miettinyt, että ristikonlaatijan työ on samankaltaista kuin musiikkibiisin tekeminen. Omat kipaleensa säveltävä ja sanoittava tekijä (Leonard Cohen, Bob Dylan, Juice Leskinen, Tuomari Nurmio) lähtee liikkeelle orastavasta ideasta ja vähitellen kypsyttelee niistä nautittavan kokonaisuuden. Juuri samoin tekee laatija.

Joskus ristikon työstäminen vie enemmän aikaa, joskus tulee valmiiksi yllättävän nopeasti. Kun laatijana pääsee flow-tilaan (mitä tapahtuu ainakin itselleni valitettavan harvoin), kaikki näyttää olevan mahdollista, sanastosta tulee tavallista parempaa, sanat loksahtavat kohdalleen hienosti, vihjeisiin löytyy tuoretta näkökulmaa. Biisikin tulee joskus yllättävän nopeasti. Olkoon esimerkkinä Juice, joka oli studiossa levyttämässä ja huomattiin, että vielä tarvitaan yksi lisäbiisi. Juice vetäytyi yksinään sivuhuoneeseen ja palasi sieltä parinkymmenen minuutin päästä mukanaan puuttuva kappale: Ei elämästä selviä hengissä!

Biisintekijä välittää tunteita, saa kuulijat myötäelämään, kertoo tarinoita. Samanlaisen myötäelämiseen tähtää laatija: saada ratkoja hyppäämään mukaan ja eläytymään sanoilla leikkimisen kiehtovaan maailmaan. Joskus reissokin tarina on jänteikkäämpi (teemaristikot, joissa voi olla jopa muutamia kymmeniä päätteeseen liittyviä sanoja), joskus löyhempi, mutta jopa puolella ristikkoa on houkuttelevia ansoja ja koukkuja, joiden ratkaiseminen tuottaa vahvaa hyvänolon-

tunnetta.

Joskus säveltäjä tarvitsee aisaparin, jotta saa esille parhaat kykynsä, legendaariseen esimerkkinä Lennon–McCartney. Joskus toinen säveltää ja toinen sanoittaa (Alatalo–Rinne, Kärki–Helismaa). Samoin on ristikoiden synnyttämisen kanssa. Minulla itselläni on tällä hetkellä kuusi toteuttajaa laatimilleni ristikoiille, tässä lehdessä julkaistaville koviksille Heli Kärkkäinen. Helin toteutus tuo aina oleellisen lisäarvon ristikolle, on se tarpeellinen piste i:n päälle. Joutsin Pekan kanssa olemme pitkään laatineet ristikoseuran kesäpäiville kimpoissa ratkaistavan koviksen; yhdessä laatiminen on todella antoisaa ja hauskaa ja uskon, että lopputulos on parempi kuin yksin tehtynä.

Vuosien varrella joistakin biisintekijöistä oppii tykkäämään enemmän kuin joistakin toisista. Kun tällaiselta nikkarilta tulee uutta tuotantoa, haluaa hankkia ne itselleen heti. Sama pätee laatijoihin: meillä on omat lempilaatijamme, joiden kyytiin on erityisen mukavaa lähteä uudestaan ja uudestaan. Toisaalta joihinkin ei saa samalla lailla makua. Ne saattaa jättää kuuntelematta tai ratkomatta.

Yhdessä mielessä biisit ja ristikot eroavat oleellisesti toisistaan: todella koukuttavista biiseistä tulee korvamatoja, ristikoiasta ei. Hyvän biisin kuuntelee kerta kerran jälkeen uudestaan. Hyvää ristikkoa ei ratkota kerta kerran jälkeen uudestaan! Tosin todella nappivihjeet tai uskomattomat pääkuvalauseet muistaa vielä vuosien, jopa vuosikymmenten takaa eli kyllä ne syvän jälkensä jättävät nekin.

Antti Skyttä

antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/